MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№5

2026
MAY

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik
& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta’minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta’minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug‘lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To‘qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo‘l transportini ishlatish
05.08.06 – “G‘ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish” (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta’minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog‘ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma’lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan “Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxati”ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo‘yicha “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali ro‘yxatga kiritilgan.

M u a s s i s: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ
H a m k o r l a r i m i z:
1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti” milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ......10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли
STERJEN KO‘NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEXANIK ZO‘RIQISHGA CHIDAMLILIGI......18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА......26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишерович
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ......35
Габбарова Ильмира Володиевна
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLUATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH......41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ......48
Усманова Азиза Баходировна
PEREGONDAGI HARAKATNI BOSHQARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIQISH......53
Xujamkulov Eldor G‘ayratjon o‘g‘li
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI......62
Alimova Dilafro‘z Tohir qizii
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O‘SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA’SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O‘ZBEKISTON MISOLIDA)......68
Xusniddinova Gulnoza Ulug‘bek qizi
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA’SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR......67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO‘JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI......74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA’SIRINI BAHOLASH......82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o‘g‘li
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI......89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna
O‘ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH......101
Qo‘ziboyev Behzod Hamidovich
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY......106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH......111
Tursunxo‘jayev Sardor Jamoliddin o‘g‘li

MHXS STANDARTLARIGA O'TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR 117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO'P O'LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI 123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI 127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO'Y BERISHI MUMKIN BO'LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI 132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o'g'li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQARISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH... 143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg'ashova Madina, Jo'rayev Muhiddin
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI............ 147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.
KORXONALARDA "TEJAMKOR ISHLAB CHIQARISH" KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI 151
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO'LLARI............ 156
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQARISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH 161
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O'RNI 166
Irgashev Anvar Farxodovich
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI............ 173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР 178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI 184
O'tbosarov Abrorbek Adxamjon o'g'li
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQISH............ 189
Xamidova Zarifa Urol qizi
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI............ 196
Ro'zmetov Mansur
O'ZBEKISTONDA IJTIMOIY TURIZMNI QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI............ 200
Shaydulova Marjona Alisher qizi
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI............ 205
Rizoyev Farrux Hikmatilloyevich
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHIYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI............ 210
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ 225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ 231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли
GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING 236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna
O‘ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI KAMAYTIRISH 241
Azlarova Aziza Axrorovna
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI 248
Marufxanov Davron Hasanovich
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI 255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna
MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI 263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna
DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO‘LLARI 268
Anvar Deberdiyev
RAQAMLI XIZMATLARNING O‘ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O‘RNI 272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI 278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna
IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILIYATIGA YANGICHA YONDASHUV 283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich
OTMNI MOLIYAVIY TA’MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELLARI 290
Tuxliyev Bozor Karimovich
TOG‘-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI 293
Abirova Nargizabonu
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 298
Ro‘ziyeva Maftuna Yusufovna
OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO‘RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI 303
Sharipova Shahlo Istamovna
METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o‘g‘li
SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna
O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI 317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOIY XARAJATLARNI BOSHQARISH 323
Primova Nigora Ikrom qizi
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR 331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQISH DARAJASI .. 337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI 341
Xakimov Akbar Anvarovich
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI 344
Majidova Maxliyo A'zam qizi
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV) 362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES 367
Sanemkhan Abdullaeva
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI 375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQISH 379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА 386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI 397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI 403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI 407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHIYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI 411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI 418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH 423
Xalimov Shaxboz Xalimovich
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI...... 427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEXNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT....430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI....436
Isakov Axmadali Esanbayevich
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH....444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI....452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI....461
Sharapov Umidjon Shavkatovich

DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG‘LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI

Sharapov Umidjon Shavkatovich
Tadqiqotchi
Email: sharapov_cg@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada davlat ishtirokidagi korxonalarni (DIK) optimallashtirish, davlat sektorida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish hamda takrorlanuvchi funksiyalarni tugatish orqali budjet xarajatlarini qisqartirish masalalari tizimli tahlil qilingan. Tadqiqot Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (IHTT) a’zo mamlakatlari (Buyuk Britaniya, Fransiya, Norvegiya, Singapur, Yangi Zelandiya), Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi (Rossiya Federatsiyasi va Qozog‘iston Respublikasi) hamda O‘zbekiston Respublikasining 2017–2026-yillardagi islohot tajribalari solishtirma yondashuv vositasida o‘rganildi. Xalqaro valyuta jamg‘armasi, Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki, IHTT hamda Davlat aktivlarini boshqarish agentligining rasmiy hujjatlaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekistonda 2021–2024-yillarda davlat aktivlarini xususiylashtirish hajmi o‘tgan o‘n yillikka nisbatan 30 barobarga oshgan, DIK soni ikki martaga qisqargan hamda davlatning iqtisodiyotdagi ulushi 13 foizga kamaygan[1]. Shu bilan birga, 2026-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, 1 988 ta DIK saqlanib qolganligi, shundan 85 tasi tugatish jarayonida, 49 tasi bankrot deb e’lon qilinganligi hamda 221 tasi faoliyat ko‘rsatmayotganligi aniqlandi[2]. Tadqiqot xulosasiga ko‘ra, davlat ishtirokidagi korxonalar sonini maqsadli qisqartirish, takroriy vazifalarni bartaraf etish va davlat muassasalarini belgilangan tartibda tugatish – fiskal samaradorlikni oshirish, iqtisodiyotda raqobatni rivojlantirish hamda xususiy sektorni jadallashtirishning asosiy sharti hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: davlat ishtirokidagi korxonalar, xususiylashtirish, raqobat muhiti, fiskal konsolidatsiya, korporativ boshqaruv, IHTT tamoyillari, O‘zbekiston – 2030 strategiyasi, Samruk-Qazina modeli, davlat aktivlari, davlat sektorini isloh qilish.

Abstract. This article provides a systematic analysis of issues related to the optimization of state-owned enterprises (SOEs), the formation of a healthy competitive environment in the public sector, and the reduction of budget expenditures through the elimination of duplicated functions. The study examines the reform experiences of member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) – the United Kingdom, France, Norway, Singapore, and New Zealand – as well as the Commonwealth of Independent States (the Russian Federation and the Republic of Kazakhstan) and the Republic of Uzbekistan during 2017–2026, using a comparative approach. The research draws on official documents of the International Monetary Fund, the World Bank, the Asian Development Bank, the OECD, and the State Assets Management Agency of the Republic of Uzbekistan. The results show that in Uzbekistan, during 2021–2024, the volume of privatization of state assets increased 30 times compared with the previous decade, the number of SOEs decreased twofold, and the state’s share in the economy declined by 13 percentage points. At the same time, as of January 1, 2026, 1,988 SOEs remained, of which 85 were in the process of liquidation, 49 had been declared bankrupt, and 221 were inactive. According to the findings of the study, the targeted reduction in the number of state-owned enterprises, the elimination of duplicated functions, and the liquidation of public institutions in accordance with the established procedure are key prerequisites for improving fiscal efficiency, developing competition in the economy, and accelerating private sector growth.

Keywords: state-owned enterprises, privatization, competitive environment, fiscal consolidation, corporate governance, OECD principles, Uzbekistan – 2030 Strategy, Samruk-Kazyna model, state assets, public sector reform.

Аннотация. В данной статье системно проанализированы вопросы оптимизации предприятий с государственным

1 https://president.uz/oz/lists/view/7979
2 https://gov.uz/oz/davaktiv/sections/view/42252

участием, формирования здоровой конкурентной среды в государственном секторе, а также сокращения бюджетных расходов за счёт устранения дублирующих функций. В исследовании на основе сравнительного подхода изучен опыт реформ стран – членов Организации экономического сотрудничества и развития (ОЭСР), включая Великобританию, Францию, Норвегию, Сингапур и Новую Зеландию, стран Содружества Независимых Государств – Российской Федерации и Республики Казахстан, а также Республики Узбекистан за 2017–2026 годы. В работе использованы официальные документы Международного валютного фонда, Всемирного банка, Азиатского банка развития, ОЭСР и Агентства по управлению государственными активами Республики Узбекистан. Результаты показывают, что в Узбекистане в 2021–2024 годах объём приватизации государственных активов увеличился в 30 раз по сравнению с предыдущим десятилетием, количество предприятий с государственным участием сократилось в два раза, а доля государства в экономике снизилась на 13 процентных пунктов. Вместе с тем по состоянию на 1 января 2026 года сохранилось 1 988 предприятий с государственным участием, из которых 85 находились в процессе ликвидации, 49 были признаны банкротами, а 221 не осуществляло деятельность. Согласно выводам исследования, целевое сокращение количества предприятий с государственным участием, устранение дублирующих функций и ликвидация государственных учреждений в установленном порядке являются основными условиями повышения фискальной эффективности, развития конкуренции в экономике и ускорения роста частного сектора.

Ключевые слова: предприятия с государственным участием, приватизация, конкурентная среда, фискальная консолидация, корпоративное управление, принципы ОЭСР, Стратегия «Узбекистан – 2030», модель «Самрук-Казына», государственные активы, реформирование государственного сектора.

KIRISH

Davlat ishtirokidagi korxonalar (bundan buyon matnda – DIK) hozirgi zamon jahon iqtisodiyotida ustuvor institutsional shaklga ega boʻlib, IHTT maʼlumotlariga koʻra, 50 dan ortiq yirik mamlakatda davlat xoʻjalik subyektlari yirik ish hajmiga ega strategik sektorlarda faoliyat yuritmoqda (OECD, 2024) [21]. Biroq zamonaviy neoinstitutsional iqtisodiy nazariyada davlat mulkchiligining kengayishi asosan uchta tizimli muammoni keltirib chiqarishi eʼtirof etiladi: (1) DIK va xususiy korxonalar oʻrtasidagi raqobat neytralligining buzilishi; (2) yumshoq budjet cheklovlari (soft budget constraint) shakllanishi natijasida fiskal xatarlarning oʻsishi; (3) boshqaruv funksiyalarining takrorlanishi hamda davlat-xolding tuzilmalari tomonidan tartibga soluvchi va tijoriy vazifalarning qorishib ketish (Kornai, 1986; OECD, 2015; World Bank, 2014) [15].

Oʻzbekiston Respublikasida 2017-yildan boshlangan bozor islohotlari davomida DIKlarni optimallashtirish masalasi strategik ahamiyat kasb etmoqda. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentning 2024-yil 19-apreldagi PF-162-sonli[3] va 2025-yil 21-apreldagi PF-70-sonli[4] Farmonlari, shuningdek, 2025-yil 21-apreldagi PQ-145-sonli qarori[5] bilan davlatning iqtisodiyotdagi ishtirokini kamaytirish boʻyicha chora-tadbirlarning kengaytirilgan dasturi tasdiqlandi. Ushbu hujjatlarda 2030-yil 1-yanvarga qadar davlat ishtirokidagi korxonalarni tashkil etishga moratoriy joriy qilingan, shuningdek 362 ta korxonada davlat ulushini sotish, 29 ta korxonada davlat ulushini professional konsultantlarni jalb qilgan holda xalqaro va mahalliy bozorda ommaviy savdolarga chiqarish hamda 12 ta korxonaning aksiyalari boʻyicha xalqaro va mahalliy fond bozorida IPO/SPO oʻtkazish belgilangan.

Shunga qaramasdan, Xalqaro valyuta jamgʻarmasining 2026-yil Article IV missiyasi yakuniy bayonotida qayd etilishicha, DIK sektori raqobatli sohalarda faoliyat yuritayotgan boʻlsa-da, davlat taʼsirining saqlanib qolishi umumiy omilli unumdorlikni (TFP) pasaytirish xatarini tugʻdirmoqda (IMF, 2026) [13]. Oʻzbekiston Davlat aktivlarini boshqarish agentligi maʼlumotlariga koʻra, 2025-yil yanvar holatiga ustav kapitalida davlat ulushiga ega 1 776 ta faol korxona mavjud boʻlib, ularning katta qismi takroriy va eskirgan institutsional funksiyalarni bajarmoqda (Lexology, 2025) [17].

Tadqiqotning dolzarbligi shu bilan izohlanadiki, Oʻzbekiston oʻrta-daromad tuzogʻidan (middle-income trap) chiqish va 2030-yilgacha katta investitsiya jalb qilish maqsadlariga erishishi uchun davlat sektorini jiddiy institutsional isloh qilish zarur (Yale Journal of International Affairs, 2026; OECD, 2025) [31].

Tadqiqotning asosiy maqsadi – xorijiy va MDH davlatlari tajribasi asosida Oʻzbekiston Respublikasida DIKni tizimli qisqartirish, takrorlanuvchi funksiyalarni tugatish, raqobat muhitini shakllantirish hamda budjet xarajatlarini optimallashtirish boʻyicha ilmiy-amaliy xulosalarni ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: birinchidan, DIKni optimallashtirishning nazariy-metodologik asoslarini tizimlashtirish; ikkinchidan, OECD va MDH davlatlarining xususiylashtirish modellarini qiyosiy tahlil qilish; uchinchidan, Oʻzbekiston Respublikasida 2017–2026-yillardagi islohotlarning natijalarini baholash; toʻrtinchidan, davlat aktivlarini optimallashtirishning fiskal samaradorlik va raqobat muhitiga taʼsirini aniqlash;

3 https://lex.uz/uz/docs/-6898706
4 https://lex.uz/uz/docs/-7488166
5 https://lex.uz/uz/docs/-7488164

beshinchidan, amaliy tavsiyalar tizimini shakllantirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat mulkchiligining iqtisodiy samaradorlikka ta’sirini o‘rganish XX asrning ikkinchi yarmida shakllangan mulk huquqlari nazariyasi (property rights theory) doirasida olib boriladi (Alchian, Demsetz, 1972). Ushbu yondashuvda davlat korxonalarining past samaradorligi rezidual daromadga ega emaslik muammosi bilan izohlanadi. Keyinchalik Kornai (1986) tomonidan ilgari surilgan “yumshoq budjet cheklovlari” konsepsiyasi DIKning surunkali zarar bilan ishlashiga sabab bo‘luvchi asosiy institutsional omil sifatida tan olindi.

Megginson, Netter va Boubakri (Megginson, Netter, 2001) tomonidan 211 ta xususiylashtirilgan korxona ustida o‘tkazilgan meta-tahlil ko‘rsatishicha, to‘liq xususiylashtirilgan korxonalarning qisman xususiylashtirilganlarga nisbatan foydaliligi va mehnat unumdorligi yuqoriroq bo‘ladi. OECD (2003) hujjatiga ko‘ra, xususiylashtirish orqali korxona samaradorligi o‘rtacha 11–28 foizga oshishi, budjet daromadlarining kengayishi hamda kapital bozorining rivojlanishi kuzatiladi.

Jahon banki tadqiqotlarida (World Bank, 2014; ADB, 2022) DIK islohoti uchta yirik yo‘nalishda amalga oshirilishi ta’kidlanadi: (1) korporativ boshqaruvni mustahkamlash; (2) xususiylashtirish va davlat-xususiy sheriklik (PPP) mexanizmlarini joriy etish; (3) raqobat siyosatini samarali qo‘llash orqali bozorga kirish va chiqish to‘siqlarini olib tashlash.

Rossiya va boshqa MDH davlatlari bo‘yicha Radigin, Entov va Abramov (Radygin et al., 2018) ilmiy tadqiqotlari davlat sektorini optimallashtirishning “davlat aktivlarining takroriy va yordamchi bloklari”ni aniqlash orqali bosqichma-bosqich qisqartirishni tavsiya etadi. Qozog‘iston tajribasi bo‘yicha Lee (2021) ilmiy monografiyasida “Samruk-Qazina” xolding modelining afzallik va kamchiliklari tahlil qilingan.

O‘zbekiston bilan bog‘liq tadqiqotlarda Abdullayev (Abdullaev, 2020) va Jahon banki ekspertlari (World Bank, 2024) DIKning ulgurji funksional qarama-qarshiligi – ya’ni tarmoq vazirliklaridan merosga qolgan tartibga solish hamda tijoriy xo‘jalik yuritish majburiyatlarining bitta subyekt ichida qorishib ketishi – o‘zbek davlat sektorining asosiy institutsional muammosi sifatida qayd etiladi [1]. Shu bilan birga, ilmiy adabiyotlarda O‘zbekistonda DIKni qisqartirish bilan birga takroriy funksiyalarni tugatish va budjet xarajatlarini optimallashtirish bo‘yicha kompleks ekonometrik va qiyosiy-institutsional tadqiqotlar yetishmasligi kuzatiladi. Ushbu maqola shu ilmiy bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola qiyosiy-institutsional tahlil metodologiyasiga asoslanib, tadqiqot quyidagi usullardan foydalangan holda olib borildi: (1) tarixiy-genetik usul – O‘zbekiston va tanlab olingan mamlakatlarda DIK islohotlarining evolyutsiyasini o‘rganish uchun; (2) qiyosiy-tizimli usul – mamlakatlar o‘rtasidagi xususiylashtirish modellarini solishtirish maqsadida; (3) statistik tahlil – miqdoriy ko‘rsatkichlar asosida islohot natijalarini baholash uchun; (4) kontent-tahlil – rasmiy hujjatlar, qonunlar va strategik hujjatlarni o‘rganish uchun; (5) sintez va induksiya – olingan natijalar asosida xulosa va tavsiyalar shakllantirish maqsadida.

Tadqiqot empirik bazasi sifatida Xalqaro valyuta jamg‘armasining 2024–2026-yillardagi O‘zbekiston bo‘yicha Article IV missiyasi hisobotlari (IMF Country Report No. 25/144 va 2026-yil Concluding Statement) [13], Jahon bankining “O‘zbekistonning tarixiy ijtimoiy-iqtisodiy transformatsiyasi” tahlili (World Bank, 2024), OECD “Davlat korxonalarining mulkchiligi va boshqaruvi” 2024-yilgi majmuasi, Osiyo taraqqiyot banki institutining ishchi hujjatlari (ADBI Working Paper 1068; ADB Governance Brief 047), AQSH Davlat departamentining 2025-yilgi Investment Climate Statement: Uzbekistan hisoboti, Davlat aktivlarini boshqarish agentligining (UzSAMA) rasmiy ma’lumotlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-70, PQ-145, O‘zbekiston Respublikasining “Davlat mulkini xususiylashtirish to‘g‘risida”gi O‘RQ-907-sonli Qonuni ishlatildi.

Qiyos uchun tanlangan mamlakatlar ikki mezon asosida ajratildi: (a) O‘zbekiston bilan tuzilmaviy o‘xshashligi (MDH davlatlari: Qozog‘iston Respublikasi va Rossiya Federatsiyasi); (b) islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi (OECD a’zo mamlakatlari: Buyuk Britaniya, Norvegiya, Singapur, Yangi Zelandiya). Tadqiqot doirasi 1990–2026-yillarni qamrab oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

DIKni isloh qilishning xorijiy modellari: OECD tajribasi

OECD (2024) “Davlat korxonalarining mulkchiligi va boshqaruvi” majmuasiga binoan, DIK sektorini boshqarishda to‘rtta asosiy institutsional model ajratiladi: markazlashtirilgan (Norvegiya, Finlyandiya), muvofiqlashtiruvchi agentlik (Fransiya, Italiya), ikki tarmoqli (Singapur) va alohida tarmoqli model. Quyidagi

jadvalda (1-jadval) ushbu modellarning asosiy xususiyatlari qiyosiy tarzda keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. OECD a'zo mamlakatlari va Singapurning DIK islohoti modellari

Mamlakat	Institutsional model	Asosiy mexanizm	Natija	O'ziga xos xususiyati
Buyuk Britaniya	Alohida tarmoqli	Public offering, ochiq auksion, golden share	1979–1997 y.: 60 dan ortiq yirik korxona xususiylashtirildi; YAIMdagi DIK ulushi 12%dan 2%ga tushdi	Birinchi "halq IPO"si — British Telecom (1984), 96 milliard funt sterling kapitallashtirish
Norvegiya	Markazlashtirilgan	Savdo-sanoat vazirligi huzuridagi "Ownership Department"	70 ta yirik DIK tizimli boshqarish; strategik sektorlar (neft, baliq ovlash) saqlangan	Norvegiya modeli — davlat strategik va tijoriy maqsadlarni shaffof ajratib qo'ygani bilan mashhur
Fransiya	Muvofiqlashtiruvchi agentlik (APE)	Fransuz davlat aktivlari agentligi — Agence des participations de l'État	80 milliard yevro qiymatidagi aktivlar, davlat ulushi yirik sanoat gigantlarida saqlangan	Strategik korxonalar (EDF, Renault) va bozor shartlari o'rtasida muvozanat saqlash
Singapur	Ikki tarmoqli (Temasek)	Suveren xolding — Temasek Holdings	$382 milliard aktivlar boshqariladi; 18% yillik o'rtacha daromadlilik	Xolding etaloni — davlat tijoriy vazifalarni bosib o'tmasligi uchun professional boshqaruv tatbiq etilgan
Yangi Zelandiya	Korporatizatsiya modeli	State-Owned Enterprises Act 1986	DIK soni 1986-y.da 50tadan 2020-y.ga 18taga qisqardi	Korporatizatsiyadan xususiylashtirishga bosqichli o'tish modeli

Manba: *OECD (2024) "Ownership and Governance of State-Owned Enterprises 2024"; Cornell International Law Journal (2017); muallif tomonidan tuzildi.*

Yuqoridagi jadvaldan xulosa qilish mumkinki, OECD a'zo mamlakatlaridagi islohotlar uchta umumiy tamoyilga asoslanadi: (1) tartibga solish va tijoriy funksiyalarni institutsional ajratish; (2) raqobat neytralligini ta'minlash; (3) korporativ boshqaruvda professionallikni kafolatlash. Singapurning Temasek modeli aynan Qozog'istonning Samruk-Qazina xoldingi uchun asos bo'lib xizmat qilgan (Outpost Eurasia, 2024).

MDH davlatlari tajribasi: Rossiya Federatsiyasi va Qozog'iston Respublikasi

MDH davlatlari ichida DIK islohoti bo'yicha eng izchil tajribani Qozog'iston Respublikasi namoyon etgan. 2008-yilda tashkil etilgan "Samruk-Qazina" milliy farovonlik jamg'armasi Singapur Temasek modeli asosida qurilgan bo'lib, u mamlakat YAIMining 7,5–14 foizini tashkil qilmoqda (Samruk-Kazyna Annual Report, 2023; OECD, 2024). 2021–2025-yillarga mo'ljallangan "Keng qamrovli xususiylashtirish rejasi" doirasida 675 ta davlat mulki obyekti hamda kvazidavlat sektorining 262 ta kompaniyasi xususiylashtirish uchun ajratilgan (Primeminister.kz, 2022) [25].

Rossiya Federatsiyasida davlat aktivlarini boshqarish Rossiya Federatsiyasi Davlat mulkini boshqarish federal agentligi (Росимущество) orqali amalga oshirib kelinmoqda. 2024-yil holatiga Rossiya YAIMida davlat sektorining ulushi taxminan 50–60% atrofida saqlanib qolgani IMF (2023) va EBRD (Transition Report 2020-21) ma'lumotlari bilan tasdiqlanadi. Qozog'iston va Rossiya tajribasining taqqoslanishi quyidagi jadvalda (2-jadval) ko'rsatilgan (2-jadval).

2-jadval. MDH davlatlari va O'zbekiston DIK sektorining qiyosiy ko'rsatkichlari (2024–2025-y.)

Ko'rsatkich	Qozog'iston Respublikasi	Rossiya Federatsiyasi	O'zbekiston Respublikasi
DIKning iqtisodiyotdagi ulushi	≈30% (2024-y.)	50–60% (2024-y.)	55%dan 42%ga kamaydi (2017–2024)
Boshqaruv modeli	Markazlashtirilgan xolding (Samruk-Qazina)	Ko'p qutbli (Rosimushchestvo, VEB. RF, Rostex)	Aralash model (UzSAMA + sohalik vakolatlar)
Strategik hujjat	Keng qamrovli xususiylashtirish rejasi 2021–2025	Prognoz dasturi va davlat aktivlarini boshqarish strategiyasi 2024	Xususiylashtirish strategiyasi 2021–2025; PF-70 (2025-y.)

Ko'rsatkich	Qozog'iston Respublikasi	Rossiya Federatsiyasi	O'zbekiston Respublikasi
Yirik korxonalarni IPO/ SPO	Air Astana (LSE, 2024); KazMunayGaz, KEGOC, Kazatomprom	Sovkomflot, VTB, ALROSA (2007–2017); 2022 y.dan keyin sekinlashgan	"Toshkent tovar xomashyo birjasi" AJ (2024 y. "Xalq IPO"si)
Yangi DIK tashkil etishga cheklovlar	Prezident Toqayev Farmoni, 2023-y. – vakolat mezonlari belgilangan	Alohida institutsional cheklovlar yo'q	2030-y.gacha moratoriy joriy etilgan (PF-70)
Xususiylashtirishdan tushum (2024-y.)	≈$2,1 milliard	≈$1,5 milliard	≈$1,3 milliard (47 trln so'm 2021–2024-y.y. bo'yicha)

Manba: *OECD (2024); IMF Country Report No. 25/144 (2025); Outpost Eurasia (2024); Avesta Investment Group (2025); UzSAMA (2024); muallif tomonidan tuzildi.*

Qozog'iston tajribasining o'ziga xosligi shundaki, u markazlashtirilgan xolding (Samruk-Qazina) orqali DIKni tizimli boshqarishga intilmoqda, biroq ushbu model ham tanqidlardan xoli emas. Jumladan, Outpost Eurasia (2024) tahliliga ko'ra, Samruk-Qazina o'z portfelidagi korxonalarni kross-subsidiyalash yo'li bilan bozor signallarini buzuvchi omilga aylanib qolganligi, tashqi qarzining $12,5 milliardgacha cheklanishi Prezident Toqayev tomonidan fondni jiddiy isloh qilish zarurati tan olinishiga sabab bo'lganligi qayd etiladi.

O'zbekiston Respublikasida DIKni optimallashtirish: 2017–2026-yillar dinamikasi

O'zbekiston Respublikasida 2017-yildan boshlab davlat sektorini isloh qilish bo'yicha yirik hajmdagi qonunchilik va institutsional chora-tadbirlar amalga oshirildi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 27-oktyabrdagi "Iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6096-son[6]li Farmonida birinchi marta katta xususiylashtirish dasturi qabul qilindi. Shu bilan birga, Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 29-martdagi 166-son qarori bilan tasdiqlangan 2021–2025-yillarda davlat ishtirokidagi korxonalarni boshqarish va isloh qilish strategiyasida strategik maqsad sifatida 2025-yilgacha DIK sonini 75 foizga qisqartirish belgilangan edi[7].

Keyinchalik 2024-yil 14-fevralda "Davlat mulkini xususiylashtirish to'g'risida"gi O'RQ-907-son[8]li Qonun qabul qilindi, u xususiylashtirish qoidalarini birlashtirdi. 2025-yil 21-aprelda qabul qilingan Prezidentning PF-70-son[9]li Farmoni hamda PQ-145-son[10]li qarori bilan yangi, tizimli bosqich boshlandi. O'zbekiston Respublikasida davlat sektorini isloh qilishning asosiy miqdoriy ko'rsatkichlari 3-jadvalda keltirilgan (3-jadval).

3-jadval. O'zbekiston Respublikasida davlat sektorini optimallashtirishning asosiy ko'rsatkichlari (2017–2026-yy)

Ko'rsatkich	2017-y.	2024-y.	2025–2026-y.y. rejasi
DIKlar soni	≈3 000 ta	1 988 ta (2026-yil 1-yanvar)	≈800 tagacha qisqartirish rejada
Davlatning 20%dan yuqori ulushiga ega DIKlar soni	≈2 200 ta	1 866 ta (2026-yil 1-yanvar)	Strategik sektorlar bilan chegaralash
DIKning iqtisodiyotdagi ulushi	≈55%	≈42%	25–30%gacha kamaytirish
Xususiylashtirishdan jami tushum (trln so'm)	≈1,6	≈47 (2021–2024-y.y.)	30 trln so'm (2025-y.); 10 trln so'm budjetga
Xususiylashtirish dasturiga kiritilgan korxonalar	–	725 ta (Xususiylashtirish dasturlari)	–
Yangi DIK tashkil etish	Cheklovsiz	Cheklangan	2030-yilgacha moratoriy
Yirik 10 ta DIKning budjet daromadlaridagi ulushi	Ma'lumot yo'q	≈30%	Barqaror tendensiya
Imtiyozli soliq-bojxona subsidiyalariga ega DIK soni	Ma'lumot yo'q	≈900 ta (2023-y.)	Bosqichma-bosqich bekor qilish

6 https://lex.uz/ru/docs/-5068824
7 https://lex.uz/uz/docs/-5348948
8 https://lex.uz/ru/docs/-6800515
9 https://lex.uz/uz/docs/-7488166
10 https://lex.uz/ru/docs/-7488164

Ko‘rsatkich	2017-y.	2024-y.	2025–2026-y.y. rejasi
Davlat banklarining DIKga yo‘naltirilgan imtiyozli kreditlari (bank portfelidan)	56% (2018-y.)	29% (2023-y.)	15%gacha kamaytirish

Manba: UzSAMA (2024); IMF Country Report No. 25/144 (2025); World Bank (2024); U.S. Department of State (2025); Avesta Investment Group (2025); Lexology (2025); CIPE (2023); muallif tomonidan tuzildi.

Jadval ma’lumotlari asosida quyidagi tendensiyalarni aniqlash mumkin: birinchidan, 2017–2024 yillarda DIK sonining ikki barobardan ortiqqa qisqarishi kuzatiladi; ikkinchidan, davlat banklarining DIKga imtiyozli kreditlash ulushi qariyb yarmiga qisqargan; uchinchidan, xususiylashtirishdan tushum avvalgi 10 yillikka nisbatan 30 barobarga o‘sgan. Shu bilan birga, davlat sektorining iqtisodiyotdagi umumiy ulushi (≈42%) hozircha o‘rta-daromadli mamlakatlar o‘rtachasi (≈25–30%)dan yuqoriligicha qolmoqda (Yale Journal, 2026) [31].

DIK sektorining budjet xarajatlariga ta’siri

Xalqaro valyuta jamg‘armasining 2024 yil Article IV missiyasi bayonotiga ko‘ra, O‘zbekistonning konsolidatsiyalashgan budjet defitsiti 2024-yilda YAIMning 3,2 foizini, 2025-yilda 2,1 foizini tashkil etgan. Defitsitning qisqarishi ko‘p jihatdan energiya subsidiyalarini optimallashtirish hamda DIKga yo‘naltirilgan kreditlarning kamaytirilishi bilan izohlanadi (IMF, 2026). Shu bilan birga, IMF (2025) hisobotida davlat sektorining (DIK va davlat banklari) yashirin va shartli majburiyatlari fiskal xatarlarning asosiy manbai bo‘lib qolayotganligi qayd etiladi.

Yale Journal of International Affairs (2026) tadqiqotida keltirilgan ma’lumotlarga ko‘ra, 2022-yilda O‘zbekistonda davlat xarajatlari (DIKlar tomonidan amalga oshirilgan xarajatlar bilan birgalikda) YAIMning 40 foizdan ortig‘ini tashkil etgan bo‘lib, bu o‘rta-daromadli mamlakatlar o‘rtachasidan ancha yuqori. Ushbu holatning sabablaridan biri – takrorlanuvchi funksiyalar va eskirgan institutsional tuzilmalar bilan bog‘liq (4-jadval).

4-jadval. DIKni optimallashtirishning budjet xarajatlariga kutilayotgan ta’siri (O‘zbekiston, 2025–2030 y.y. prognoz)

Samaradorlik kanallari	2024-y. (amalda)	2026-y. (prognoz)	2030-y. (maqsad)
DIKlar uchun imtiyozli kreditlar (trln so‘m)	≈45	≈30	≤20
Davlat subsidiyalari (trln so‘m)	28,3	30,2	Qayta maqsadlashtiriladi
Tugatilayotgan DIKlarni saqlash xarajatlari (mlrd so‘m)	≈3 200	≈1 800	0 (to‘liq tugatiladi)
Xususiylashtirishdan budjet daromadi (trln so‘m)	≈8,5	10–12	≥15 yillik o‘rtacha
Budjet defitsiti (YAIMga nisbatan, %)	3,2%	3,0%	≤2,5%
Davlat-xususiy sheriklik (PPP) portfeli (mlrd $)	31	≈35	Shartli majburiyatlar nazoratda

Manba: IMF Country Report 25/144 (2025); IMF 2026 Article IV Concluding Statement; Daryo News (2025); O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi (2025); muallif tomonidan tuzildi.

Takroriy funksiyalar muammosi va davlat muassasalarini tugatish zarurati

Abdullayev (Abdullaev, 2020) tadqiqotida aniqlanganidek, O‘zbekiston davlat sektorining o‘ziga xos muammosi – sobiq Ittifoq davridagi soha vazirliklari o‘rniga tashkil etilgan xolding, konsern va uyushmalar o‘z ichida quyidagilarni birgalikda jamlovchi: (a) siyosat ishlab chiquvchi funksiya; (b) tartibga solish funksiyasi; (v) tijoriy-xo‘jalik funksiya. Ushbu uchta funksiyaning bitta institut tomonidan bajarilishi OECD korporativ boshqaruv tamoyillarining asosiy prinsipi bo‘lmish “raqobat neytralligi” va “funksional ajratish” prinsiplarini buzadi.

Jahon bankining (2024) O‘zbekiston bo‘yicha Razvitiy Siyosati Operatsiyasi (DPO) tadqiqotida qayd etilishicha, 2019-yildan boshlab 1 200 dan ortiq kichik va o‘rta DIK sotilgan bo‘lsada, takroriy funksiyali yirik DIKlar (masalan, ba’zi sektor-xoldinglar, tijoriy xizmat ko‘rsatuvchi davlat korxonalari) tuzilmaviy islohotdan o‘tkazilmagan. Bu esa budjetga yillik 3 trillion so‘mdan ortiq qo‘shimcha yuk tug‘dirmoqda.

5-jadvalda takroriy funksiyali DIKlarni tugatish bo‘yicha xalqaro tajribalar hamda ularning O‘zbekistonga tatbiq etish imkoniyatlari ko‘rsatilgan (5-jadval) .

5-jadval. Takroriy funksiyali DIKlarni tugatishning xalqaro tajribasi va O‘zbekiston uchun tavsiyalar

Mamlakat/tajriba	Qo‘llanilgan vosita	Natija	O‘zbekistonga tatbiq etish
Yangi Zelandiya (1986–1988)	Sektor bo‘yicha funksional taftish va takroriy vakolatlarni majburiy bekor qilish	Davlat xarajatlari YAIMning 7%ga kamaytirildi	Sohalar bo‘yicha vazirliklar va davlat konsernlarining vakolatlarini aniqlashtirish
Buyuk Britaniya (1980-90-y.y.)	Next Steps Initiative – davlat funksiyalarini ajratish va Executive Agencies joriy qilish	130 dan ortiq agentlik tashkil etildi, xarajatlar 5%ga kamaydi	Tijoriy va ma’muriy funksiyalarni institutsional ajratish
Estoniya, Litva, Latviya (2000-y.y.)	Kichik hajmli DIKlarni to‘liq xususiylashtirish yoki tugatish	DIK soni 80%ga qisqardi	Toshkent shahri tajribasi (102 ta samarasiz bino auksion asosida sotilgan)
Qozog‘iston (2023–2025)	Davlatning 0–25% ulushidagi korxonalarni majburiy xususiylashtirish	Samruk-Qazina 17 ta aktivni sotdi va 3 tasini tugatdi (2022-y.)	UzSAMA portfelidagi “aktiv bo‘lmagan” korxonalarni bosqichma-bosqich tugatish
OECD umumiy tavsiyalari	Active ownership policy + sunset clauses (amal qilish muddatini belgilash)	Yangi DIK yaratilishi oldi olinadi	2030-y.gacha moratoriy – amalda tatbiq etilmoqda

Manba: OECD (2024); World Bank (2014); EBRD Transition Report (2020-21); Outpost Eurasia (2024); UzSAMA (2024); muallif tomonidan tuzildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari bir qator muhim ilmiy-amaliy xulosalarni shakllantirishga imkon beradi. Birinchidan, miqdoriy ma’lumotlar tahlili shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekiston Respublikasida 2017–2024-yillarda amalga oshirilgan islohotlar ko‘lami va jadalligi tarixiy jihatdan misli ko‘rilmagan darajada. O‘tgan 7 yil mobaynida DIK soni ikki barobarga, davlatning iqtisodiyotdagi ulushi 13 foizga, davlat banklarining DIKga yo‘naltirilgan imtiyozli kreditlari bank portfelidagi o‘rniga ko‘ra 56 foizdan 29 foizga qisqarishi – Sharqiy Yevropa o‘tish iqtisodiyotlarining 1990-yillardagi tajribasiga o‘xshash dinamikadir (EBRD, 2021) [7].

Ikkinchidan, OECD a’zo mamlakatlari va Qozog‘iston tajribasi tahlili shuni tasdiqladiki, DIK islohotining muvaffaqiyati uchta omilga bog‘liq: (1) islohotning siyosiy izchilligi; (2) shaffof institutsional tuzilmalar (masalan, agentlik yoki xolding); (3) raqobat siyosati institutlarining kuchaytirilishi. O‘zbekistonda 2030-yilgacha moratoriyning joriy etilishi aynan birinchi omil jihatidan jiddiy ilgarilash hisoblansa-da, ikkinchi va uchinchi omillar bo‘yicha qo‘shimcha institutsional ishlar talab etiladi. Jumladan, IMF (2026) bayonotida ham tariflar, shaffof reklama-konkurs muolajalari va korporativ boshqaruv standartlarining takomillashtirilishi zarurligi qayd etiladi.

Uchinchidan, budjet xarajatlarining qisqarishi masalasi tizimli yondashuv asosida hal qilinishi kerak. Quyidagilarga e’tibor qaratilishi zarur: (a) takroriy funksiyalarni institutsional taftish orqali bartaraf etish; (b) to‘lov qobiliyati yo‘q korxonalarni belgilangan tartibda tugatish. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan “Iqtisodiy kompleks rahbarlari va barcha davlat korxonalari uchun “2024-yil – tannarxni qisqartirish va samaradorlik yili”[11] deb belgilanishi ayni shu yo‘nalishdagi strategik yondashuvning namunasidir.

To‘rtinchidan, Qozog‘iston va O‘zbekiston tajribasining qiyosiy tahlili shuni ko‘rsatdiki, markazlashtirilgan xolding modeli (Samruk-Qazina) o‘z afzalliklari bilan birga, uzoq muddatda subsidiyalash va shaffoflik muammolarini keltirib chiqarishiga sabab bo‘lishi mumkin. Shu bois O‘zbekiston uchun Singapur (Temasek) va Norvegiya modellarining gibrid varianti – ya’ni tijoriy DIKlarni markazlashtirilgan professional boshqaruv xoldingiga o‘tkazish, biroq kross-subsidiyalashni qat’iy taqiqlash – maqbulroq hisoblanishi mumkin.

Beshinchidan, islohotning ijtimoiy o‘lchovi ham ahamiyatlidir. CIPE (2023) tahliliga ko‘ra, DIKlarni xususiylashtirish natijasida oligarxik iqtisodiy tuzilma shakllanishi xatari mavjud. Bunday xatarni neytrallashtirish uchun xalqaro tender usullari, IPO/SPO mexanizmi, shuningdek, olinadigan tushumlarning ijtimoiy yo‘naltirilishini ta’minlash muhim ahamiyatga ega. O‘zbekiston 2025-yilda $2 milliardlik “Uzbekistan National Investment Fund” (UzNIF) tashkil etib, uning boshqaruvini Franklin Templeton kompaniyasiga topshirgani – ushbu yo‘nalishdagi yangi, konseptual qadam hisoblanadi.

Ushbu tadqiqot natijalari asosida quyidagi yakuniy xulosalar shakllantirildi:

11 https://president.uz/oz/lists/view/6971

Birinchidan, OECD va MDH davlatlari tajribasi shuni ko‘rsatdiki, davlat ishtirokidagi korxonalarni optimallashtirish – nafaqat fiskal tejamkorlik vositasi, balki iqtisodiyotning umumiy raqobatbardoshligini oshirishning asosiy strategik mexanizmidir. Bu borada muvaffaqiyatga erishgan davlatlar (Buyuk Britaniya, Singapur, Norvegiya, Yangi Zelandiya) islohotni siyosiy iroda, shaffof institutsional tuzilma hamda professional boshqaruv uchburchagida amalga oshirgan.

Ikkinchidan, O‘zbekiston Respublikasida 2017–2026-yillarda amalga oshirilgan islohotlar tarixiy ahamiyatga ega bo‘lib, DIK sonining ikki barobardan ortiqqa qisqarishi, xususiylashtirish tushumlarining 30 barobarga o‘sishi va davlat sektorining YAIMdagi ulushini kamayishi – tizimli islohotning ijobiy natijasidir. Shunga qaramasdan, davlat sektorining iqtisodiyotdagi ulushi haligacha o‘rta-daromadli mamlakatlar o‘rtachasidan yuqoriligicha qolmoqda, bu esa yanada chuqur islohotlarni talab etadi.

Uchinchidan, tadqiqotdan kelib chiquvchi asosiy yakuniy xulosa shuki,

davlat ishtirokidagi korxonalar sonini maqsadli qisqartirish, jamiyatda sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish, takrorlanuvchi funksiyalarni tugatish hamda budjet xarajatlarini qisqartirish maqsadida, davlat ishtirokidagi korxonalarni xususiylashtirilishi va belgilangan tartibda tugatilishi – fiskal samaradorlik, investitsion muhit va iqtisodiy o‘sishning ustuvor shartidir.

Tadqiqot xulosalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar taklif etiladi:

1) Barcha davlat xoldinglari va konsernlarining funksional taftishini o‘tkazish hamda takrorlanuvchi vakolatlarni institutsional tarzda yo‘qotish;

3) Singapur-Norvegiya gibrid modelini joriy qilish – ya’ni tijoriy DIKlarni yagona professional xoldingda jamlash, biroq kross-subsidiyalashni qonunchilik darajasida taqiqlash;

3) Yirik DIKlarni 2026–2030-yillarda xalqaro IPO/SPO orqali xususiylashtirish bo‘yicha yo‘l xaritasini amalga oshirish;

4) DIKlarga yo‘naltirilgan imtiyozli kreditlar va soliq-bojxona subsidiyalarini bosqichma-bosqich, 2030-yilgacha nolgacha kamaytirish;

5) Xususiylashtirish jarayonining oligarxik kulminatsiyasini oldini olish maqsadida tenderlar ochiqligi va UzNIF mexanizmi orqali keng investorlar bazasi shakllantirish;

6) Korporativ boshqaruv kodeksini OECD standartlariga to‘liq muvofiqlashtirish, DIKlar uchun Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS)ni majburiy hisobga olish;

7) DIKlarni optimallashtirish va takroriy funksiyalarni tugatishning 2030-yilgacha mo‘ljallangan milliy strategiyasini ishlab chiqish hamda uni O‘zbekiston-2030 rivojlanish strategiyasiga to‘liq integratsiyalash.

Xulosa qilib aytish mumkinki, O‘zbekiston davlat sektorini tizimli isloh qilish – nafaqat milliy iqtisodiy strategiyaning mavzusi, balki mintaqaviy va global miqyosda o‘rta-daromadli mamlakatlar uchun ahamiyatli tajriba sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bu boradagi islohotlar izchilligi va shaffofligi O‘zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha jahon ishlab chiqarish zanjirlarining muhim bo‘g‘iniga aylantirish hamda yuqori o‘rta-daromad mamlakatlar safiga kirish maqsadlariga erishishda strategik omildir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullaev, U. (2020). State-Owned Enterprises in Uzbekistan: Taking Stock and Some Reform Priorities. ADBI Working Paper 1068. Tokyo: Asian Development Bank Institute. URL: https://www.adb.org/publications/state-owned-enterprises-uzbekistan-taking-stock-reform

2. Alchian, A. A., & Demsetz, H. (1972). Production, Information Costs, and Economic Organization. American Economic Review, 62(5), 777–795.

3. ADB (2022). Privatization of State-Owned Enterprises: A Summary of Experience. Governance Brief No. 047. Manila: Asian Development Bank. URL: https://www.adb.org/sites/default/files/publication/843206/governance-brief-047-privatization-state-owned-enterprises.pdf

4. Avesta Investment Group (2025). New wave of privatization in Uzbekistan – 2025. Tashkent. URL: https://www.avestagroup.com/en/news/243.htm

5. CIPE – Center for International Private Enterprise (2023). Challenges to Democratic Market Reforms in Uzbekistan and the Risks of State Capture from State-Owned Enterprises. URL: https://www.cipe.org/blog/2023/02/21/challenges-to-democratic-market-reforms-in-uzbekistan

6. Daryo News (2025). Uzbekistan to cut social benefits, raise subsidies in 2026 fiscal plan. URL: https://daryo.uz/en/2025/08/03/uzbekistan-to-cut-social-benefits-raise-subsidies-in-2026-fiscal-plan

7. EBRD (2021). Transition Report 2020-21: The State Strikes Back. London: European Bank for Reconstruction and Development.

8. European Commission (2016). State-Owned Enterprises in the EU: Lessons Learnt and Ways Forward in a Post-Crisis Context. Institutional Paper 031. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-07/ip031_en.pdf

9. Government of the Republic of Uzbekistan (2025). Privatization targets for 2025. Press release. URL:

https://gov.uz/en/news/view/42484

10. IMF – International Monetary Fund (2024). Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2024 Article IV Mission. URL: https://www.imf.org/en/news/articles/2024/05/14/mcs-uzbekistan-staff-concluding-statement-of-the-2024-article-iv-mission

11. IMF – International Monetary Fund (2025). Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2025 Article IV Mission. URL: https://www.imf.org/en/news/articles/2025/04/23/mcs-042325-uzbekistan

12. IMF – International Monetary Fund (2025). IMF Country Report No. 25/144 — Republic of Uzbekistan: Selected Issues. Washington, D.C.: International Monetary Fund. URL: https://www.imf.org/-/media/files/publications/cr/2025/english/1uzbea2025002-print-pdf.pdf

13. IMF – International Monetary Fund (2026). Uzbekistan: Staff Concluding Statement of the 2026 Article IV Mission. URL: https://www.imf.org/en/news/articles/2026/04/13/mcs041326-uzbekistan

14. INVEXI (2025). Uzbekistan Unveils Ambitious 2025 Privatization Program to Boost Economy. URL: https://invexi.org/press/uzbekistan-unveils-ambitious-2025-privatization-program-to-boost-economy

15. Kornai, J. (1986). The Soft Budget Constraint. Kyklos, 39(1), 3–30. URL: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-6435.1986.tb01252.x

16. Lee, K. J. (2021). The Effects of Privatization and Corporate Governance of SOEs in Transition Economies: The Case of Kazakhstan. In: Reforming State-Owned Enterprises in Asia. ADB Institute Series. Singapore: Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8574-6_6

17. Lexology (2025). A general introduction to restructuring in Uzbekistan. URL: https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=271fd0d8-f6c2-4013-a10e-a2188a94a0c7

18. Megginson, W. L., & Netter, J. M. (2001). From State to Market: A Survey of Empirical Studies on Privatization. Journal of Economic Literature, 39(2), 321–389.

19. OECD (2003). Privatising State-Owned Enterprises: An Overview of Policies and Practices in OECD Countries. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264104099-en

20. OECD (2015). OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/11/oecd-guidelines-on-corporate-governance-of-state-owned-enterprises-2015-edition_g1g5a749/9789264244160-en.pdf

21. OECD (2024). Ownership and Governance of State-Owned Enterprises 2024: A Compendium of National Practices. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/06/ownership-and-governance-of-state-owned-enterprises-2024

22. OECD (2024). OECD Review of the Corporate Governance of State-Owned Enterprises in Kazakhstan. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-review-of-the-corporate-governance-of-state-owned-enterprises-in-kazakhstan_082c508b-en.html

23. OECD (2025). Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing.

24. Outpost Eurasia (2024). The Powerhouses: State-Owned Enterprises in Central Asia. URL: https://outposteurasia.com/insights/tpost/zezl7ssya1-the-powerhouses-state-owned-enterprises

25. Primeminister.kz (2022). The Comprehensive Privatisation Plan 2021–2025 includes 675 public and quasi-public properties. Astana. URL: https://primeminister.kz/en/news/the-comprehensive-privatisation-plan-2021-2025

26. Samruk-Kazyna JSC (2023). Annual Report 2022. Astana. URL: https://sk.kz

27. U.S. Department of State (2025). 2025 Investment Climate Statements: Uzbekistan. Washington, D.C. URL: https://www.state.gov/reports/2025-investment-climate-statements/uzbekistan

28. UzSAMA – Davlat aktivlarini boshqarish agentligi (2024). Davlat aktivlarini boshqarish, xususiylashtirish va boshqa yo'nalishlar bo'yicha 2024-yilgi faoliyat hisoboti. Toshkent. URL: https://davaktiv.uz

29. World Bank (2014). Corporate Governance of State-Owned Enterprises: A Toolkit. Washington, D.C.: World Bank Group. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/228331468169750340/pdf/Corporate-governance-of-state-owned-enterprises-a-toolkit.pdf

30. World Bank (2024). Helping Uzbekistan Undertake a Historic Social and Economic Transformation. Washington, D.C. URL: https://www.worldbank.org/en/results/2024/07/16/helping-uzbekistan-undertake-a-historic-social-and-economic-transformation

31. Yale Journal of International Affairs (2026). Fur, V. How Uzbekistan Can Escape the Middle-Income Trap. Vol. 20, Issue 2. URL: https://www.yalejournal.org/publications/how-uzbekistan-can-escape-the-middle-income-trap

32. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi (2024). "Davlat mulkini xususiylashtirish to'g'risida"gi Qonun, O'RQ-907-son, 14 fevral 2024 y.

33. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2020). "Iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon, PF-6096-son, 27 oktyabr 2020 y. URL: https://lex.uz/uz/docs/-5068824

34. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti (2024). “Iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Qaror, PQ-162-son, 19 aprel 2024 y. URL: https://lex.uz/uz/docs/-6898706

35. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti (2025). “2025-yilgi xususiylashtirish dasturi to‘g‘risida”gi Farmon, PF-70-son, 21-aprel 2025-y. URL: https://lex.uz/uz/docs/-7488166

36. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti (2025). “Yirik davlat ishtirokidagi korxonalarni xalqaro bozorlarda xususiylashtirish to‘g‘risida”gi Qaror, PQ-145-son, 21-aprel 2025-y. URL: https://lex.uz/uz/docs/-7488164

37. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2021). “2021 – 2025-yillarda davlat ishtirokidagi korxonalarni boshqarish va isloh qilish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori, 166-son, 29-mart 2021-y. URL: https://lex.uz/uz/docs/-5348948

38. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti (2023). “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. URL: https://gov.uz/en/pages/2030_strategy

39. President.uz (2024) O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 16-yanvar kuni 2024-yilda makroiqtisodiy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanishni ta’minlash bo‘yicha ustuvor vazifalar muhokamasi yuzasidan o‘tkazilgan videoselektor yig‘ilishi. URL: https://president.uz/oz/lists/view/6971

40. Gazeta.uz (2025). Senate of Uzbekistan approves law on 2026 state budget. URL: https://www.gazeta.uz/en/2025/12/18/budget-2026-uzbekistan/

muhandislik
& iqtisodiyot
ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta’limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov
Musahhih: Zokir Alibekov
Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Muhandislik va iqtisodiyot” jurnali 26.06.2023-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**